

Proces badawczy – schemat i zasady realizacji

**Agata Górny, Małgorzata Kalbarczyk
Wydział Nauk Ekonomicznych UW
Warszawa, 9 marca 2018**

Najważniejsze rodzaje badań

Typy badań

Podział wg celu badawczego

- Badania eksploracyjne
- Badania opisowe
- Badania wyjaśniające (przyczynowe)

Kryteria przyczynowości (Lazarsfeld, 1959):

- przyczyna poprzedza skutek
- występuje korelacja empiryczna
- zależność nie jest rezultatem działania trzeciej niezależnej zmiennej

Typy badań Podział wg kryterium czasu

Badania przekrojowe

Przykłady:

- Sondaż
- Spis Powszechny

Badania dynamiczne

Przykłady:

- Badania trendów
- Badania kohort demograficznych
- Panele

Typy badań Podział wg zastosowanych technik bad.

Badania ilościowe

- ilościowe techniki badawcze
- ilościowy opis zjawiska
- wynik - liczby
- generalizacja na całą badaną populację

Badania jakościowe

- jakościowe techniki badawcze
- opis mechanizmów zjawiska
- wynik – opis mechanizmów i sytuacji
- brak możliwości generalizacji na całą populację

Proces badawczy

Etapy procesu badawczego - przygotowanie

- Sformułowanie problemu
 - uszczegółowienie problematyki badawczej
 - wybór i uzasadnienie hipotez badawczych
- Konceptualizacja pojęć
- Operacjonalizacja pojęć
- Wybór populacji (dobór próby)
- Wybór metody badawczej

Formułowanie problemu

- Zainteresowana
- Idea
- Teoria

(patrz Rysunek 4.2 z Babbie, 2003)

Kryteria zawężania i selekcji pytań badawczych

- **Kryterium teoretyczne**
Wybór pytań najistotniejszych
- **Kryterium metodologiczne**
Ograniczenia dostępnych metod
- **Kryterium techniczno-organizacyjne**
Ograniczenia finansowe i czasowe.

Hipoteza i pytanie badawcze – definicja i własności

Hipoteza badawcza – propozycja twierdzenia naukowego, które jest poddane weryfikacji w badaniu

Pytanie badawcze – pytanie na które poszukuje się odpowiedzi w badaniu

Hipotezy i pytania badawcze:

- wyznaczają zakres poszukiwań
- ukazują teoretyczne przesłanki
- określają „obszar niewiedzy” badacza

Hipoteza badawcza powinna ...

- odnosić się jednoznacznie do problematyki badawczej
- posiadać uzasadnienie
- podawać warunki sprawdzalności

Trzy poziomy „mocy” hipotez badawczych

- **Poziom słaby** – dotyczące „istnienia” zjawisk lub zależności
- **Poziom średni** – dotyczące warunków zajścia zjawiska lub kierunku zależności
- **Poziom mocny** – jednoznaczne, precyzyjne twierdzenia z podaniem warunków ich spełnienia

Konceptualizacja

Konceptualizacja - uściślenie i udoskonalenie abstrakcyjnych pojęć używanych w badaniu

Wskaźniki – znaki obecności lub nieobecności badanego pojęcia

Wymiary – możliwy do wyszczególnienia aspekt pojęcia

Operacjonalizacja

Operacjonalizacja – przygotowanie procedur badawczych (operacji i narzędzi) pozwalających na empiryczną obserwację rzeczywistych zjawisk odpowiadających pojęciom uszczegółowionym w fazie konceptualizacji

Efekty operacjonalizacji to przygotowanie ...

- Listy zmiennych
- Wartości zmiennych
- Narzędzi badawczych (np. kwestionariusz)

Wybór populacji badanej

Populacja badana – grupa, na temat której formułuje się wnioski w badaniu

Przykłady:

- studenci
- Ukraińcy w Polsce
- biznesmeni

Metoda badawcza

Metoda badawcza – zespół środków i sposobów użytych w danym badaniu; raczej sposób podejścia niż gotowe procedury badawcze

Technika badawcza

Technika badawcza – technika zbierania danych

Przykłady:

- wywiad pogłębiony
- obserwacja

Techniki badawcze - podział

Techniki obserwacji służą pozyskiwaniu informacji, które najlepiej zdobyć na drodze obserwacji.

Techniki komunikacji służą pozyskiwaniu informacji, których nie da się uzyskać na drodze obserwacji.

Przykłady metod badawczych

- Sondaż
- Eksperyment
- *Case study*
- Metoda etnograficzna
- Analiza danych zastanych
- Metoda porównawcza

Elementy procesu badawczego - realizacja

- Pilotaż
- Zbieranie danych
- Przetwarzanie danych
 - weryfikacja jakości zebranego materiału
 - przygotowanie zbioru danych
 - uporządkowanie zebranych materiałów
- Analiza
- Zastosowanie